Bu başlığı kapitalizme alternatif olarak ortaya çıkan hareketlerin karşıtlarına dönüşmesi olarak da atabilirsiniz. 20. yüzyılda bu konuda büyük örnekler vardır ve aynı durum 21. yüzyılda da sürmektedir.

Yıllarca "çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır" dedik, ardından bir de baktık ki kapitalizme geçilmiş… Sadece SSCB değil Çin Halk Cumhuriyeti ve Arnavutluk da…

Gazete Duvar'da Fırat Aydınkaya **"Kürt hareketi Kürtlere ne vaat ediyor?"** başlıklı yazısında bu genel tespiti yaptıktan sonra özel bir durumu, Kürt hareketindeki dönüşümü inceliyor. Yazara göre harekette demokrasi uygulaması epeyce geri olduğu gibi HDP'li belediyeler de iddiaları olan alternatif belediyecilikten çok uzaktalar…

Yazıya Gazete Duvar'ın arama bölümünden ulaşabilirsiniz.

20. yüzyılda sosyalist ülkeler karşıtlarına dönüştü, çok sayıda ilerici hareket de aynı durumla karşılaştı.

Bu tespitin yapılması çok önemlidir. Aydınkaya yazısında "Neden böyle oluyor ve çaresi nedir?" sorularına cevap getirmiyor ama tespitin yapılması bile önemlidir.

Doğru cevabı bulmak istiyorsanız önce doğru soruyu sormanız gerekir.

Bu soruyu, bildiğim kadarıyla, ilk kez Che Guevara sorar. Bunu **Che Guevara Kısa Uzun Bir Hayat** kitabında açıklamıştım.
Che bunu değişik bir şekilde sorar ve der ki: "Şartların değişmesi insanı da değiştirir ama bu değişim şartların değiştiği oranda ve yönde olmayabilir."

Che bu tespiti sosyalist ülkelerdeki gözlemlerinin ardından yapar.

Cevabı sosyalist ülkelerde karşılıksız çalışmanın yerleştirilmesidir.

Bu çözüm Küba'da bile uygulanamadı ama burada tespitin yerinde yapılması önemlidir.

Neden böyle oluyor ve nasıl engellenebilir sorularının cevabına geçmeden önce başka bir örnek daha vereyim: Nikaragua.

1980'li yıllarda dünyada sosyalist ve ilerici herkesin dikkatle izlediği ve desteklemek için elinden geleni yaptığı bir devrimdi Nikaragua'daki Sandinist devrim… Daniel Ortega'yı 1985'de Moskova'da dinlemek şansım oldu. İspanyolca bilmediğim için ne söylediğini ancak tahmin edebiliyordum ama iyi bir hatipti.

Somoza diktatörlüğü devrildi, Sandinist yönetim kuruldu… Ardından ABD'nin desteklediği Kontralarla Sandinistlerin savaşı başladı, daha sonra Sandinistler seçimde iktidarı kaybettiler ve çekildiler. Daha sonra programını değiştiren Ortega yeniden başa geçecekti, bu arada bazı ara aşamalar da yaşandı.

Son durum nedir derseniz: Daniel Ortega devlet başkanıdır, eşi başkan yardımcısıdır, ülkenin bütün önemli karar noktalarında çocukları ve yakın akrabaları vardır.

Almanca'da yeni yayınlanan **"Nikaragua: özelleştirilmiş devrim"** kitabını henüz edinemedim. Okuyup genel içeriğini burada yazacağım.

Sorun marksist sosyalizm teorisinden gelmektedir. Bu teoriye göre devrim dünya çapında az çok zamandaş olacağı için sosyalizmin rakibi de olmayacaktır. Belirteyim, **Geleceğe Dönüş** kitabında Marx-Engels zamanındaki "dünya" anlayışının Batı Avrupa'dan ibaret olduğunu

belirtmiştim. Sonraki “dünya” ise çok daha geniştir.

Bildiğim kadarıyla bunu ilk fark eden Demokratik Almanya Cumhuriyeti’ndeki iktidar partisi SED’nin Genel Sekreteri Walter Ulbricht olmuş ve **Kapital**’in yayınlanmasının 100. yılında yaptığı konuşmada, “Sosyalizm, komünizmi hedeflese bile ayrı yasaları olan bir toplumsal ekonomik sistemdir” demişti. Başka bir deyişle sosyalizmi, komünizmin ilk aşaması olarak görmemişti. Zaten bu konuşmanın yapıldığı sırada SSCB’de sosyalizm 50 yılı geride bırakmıştı ve Ulbricht önlerinde daha uzun bir yol olduğunu gördüğü için böyle bir belirleme yapmıştı.

Tahmin edilebileceği gibi kısa sürede görevden alınacaktı…

Bu süreci 2005’te yayınlanan **1989 Berlin Duvarı** kitabında anlatmıştım.

Güçlü bir kapitalizmle birlikte yaşamak zorunda kalan marksist sosyalizmin gideceği yer kapitalizmdir. Bu dönüşümün ara aşamaları değişebilir ama sonuçta varılacak yer burasıdır.

Hedefimiz güçlü bir kapitalizmle birlikte yaşayabilecek ve gelişebilecek bir sosyalizmdir. Sonuçta karşıtına dönüşen yaşanmış sosyalizmin şurasını burasını rötuşlayarak aynı deneyi tekrarlamaya kalkmak boşuna çabalamaktır.

İlk olarak, sosyalizm işçilerin-yoksul köylülerin ve küçük üreticiliğin rejimi olmalıdır ya da kır ve kent küçük üreticiliği sosyalizm için mücadeleye, sosyalist iktidara ve sonrasına entegre edilmelidir. **Geleceğe Dönüş** kitabında Ekim devrimi dahil 20. yüzyılın sosyalist devrimlerinde küçük üreticiliğin oynadığı büyük rolü anlatmıştım.

Küba bu gerçeği ilk anlayanlardan birisi oldu ve bir süreden beri bu yönde gelişmeye yöneldi.

Küçük üreticiliğin bir bölümünün zamanla burjuvalaşacağı tezi 20. yüzyılın başına aittir, geride kalmıştır. Reel sosyalist ülkelerde de burjuvazi tarımda küçük üreticiliğin yaygın olduğu Macaristan gibi ülkelerde bu kesimin içinden değil, komünist partisinden çıkmıştır.

İkinci olarak yapılması gereken, kapitalizmle üretici güçleri geliştirme yarışına girmemektir; kazanamazsınız. Üretici güçlerin geliştirilmesinde fazla geriye düşmemek ve farklı bir yol izlemek esas olmalıdır.

Sosyalizm farklı bir uygarlık anlayışı olmalıdır.

Üçüncü olarak, sosyalizm devletli olmak zorundadır. Devletsiz sosyalizm ancak güçlü bir rakibin olmadığı dünyada mümkündür. Zizek'in **"Umutsuzluktaki Umut"** kitabında yaptığı saptamayı bu nedenle önemli buluyorum: "20. yüzyılda Marksistler farklı bir devlet teorisi geliştiremediler."

Devlet üzerinde ciddi olarak kafa yorulması gereken bir konudur ve burjuva devlet çözümlemesi konusunda bile Marksistler ancak 1960'lı yıllarda Poulantzas ile adım atabilmişlerdir. Marksist sosyalizm anlayışı çerçevesinde yaptıkları doğruydu: sosyalist devrim burjuva devletini parçalar, ardından da devlet olmayan bir devlet kurulur. Bu durumda ayrıntılı bir devlet teorisine de gerek yoktur ama hayat başka yönde gelişti…

Bu önemli farklılıkların kombinasyonu nasıl olur, başka hangi faktörler katılmalıdır; döneme bağlıdır, bunların hepsini önceden bilemeyiz.

Aydınkaya örneğindeki yazıları sevindirici buluyorum. Şu veya bu yönüne katılmayabilirsiniz ama önemli olan temel tespitin doğru yapılmış olmasıdır.